

TORAH MISINAI

13 - ORAL LAW IN THE TALMUDIC PERIOD (356 BCE-500CE)

ELU V'ELU DIVREI ELOKIM CHAIM

סמנר מדרשת רחל וחיה

A] CAN THERE BE MULTIPLE TRUTHS?

1. דברי חכמים פְּדַרְבְּנוֹת וְכַמְשֻׁמְרוֹת נְטוּעִים בְּעַלְי אֲסֻפּוֹת נִתְּנוּ מֵרַעָה אֶחָד:

קהלת י'בי"א

Shlomo Hamelech in Kohelet is discussing the nature of the teachings of Torah Sheb'al Peh. He calls the Chachamim 'Ba'alei Asafot' and states that the Torah came from 'One Shepherd'

2. בעלי אספות - אלו תלמידי חכמים שיושבין אסופות אסופות ועוסקין בתורה, הללו מטמאין והללו מטהרין, הללו אוסרין והללו מתירין, הללו פוסלין והללו מכשירין. שמא יאמר אדם: היאך אני למד תורה מעתה? תלמוד לומר: כולם נתנו מרעה אחד - אל אחד נתנו, פרנס אחד אמרו, מפי אדון כל המעשים ברוך הוא, דכתיב (שמות כ) וידבר אלקים את כל הדברים האלה. אף אתה עשה אזניך כאפרכסת, וקנה לך לב מבין לשמוע את דברי מטמאים ואת דברי מטהרים, את דברי אוסרין ואת דברי מתירין, את דברי פוסלין ואת דברי מכשירין

חגיגה ג'

Chazal themselves raise the concern of multiple opinions. How can a person know what to do when confronted with conflicting opinions? The answer they give is that all of the opinions are really from the same Source. This response seems to be intended to deal with philosophical concerns as to the origin of Torah. (Practically speaking Chazal tell us in Pirkei Avot 'עשה לך רב' to deal with halacha lema'aseh.)

3. אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן - מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי. ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.

עירובין יג'

The split between the opinions of Beit Hillel and Beit Shammai was sufficiently serious as to create a schism in the Jewish people. The crisis was only solved when a Bat Kol came down and paskened the halacha like Beit Hillel. This appeared to resolve the issue entirely to everybody's satisfaction. The bat kol also told us that 'elu v'elu divrei Elokim chaim' - seemingly each opinion comes from G-d and thus both are correct. The reason for the psak following Beit Hillel is not due to their superiority in analysis but their moral character

4. תנן התם: חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין תנא: באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו. אמר להם: אם הלכה כמותי - חרוב זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה: ארבע מאות אמה: אמרו לו: אין מביאין ראייה מן החרוב. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - אמת המים יוכיחו. חזרו אמת המים לאחוריהם. אמרו לו: אין מביאין ראייה מאמת המים. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - כותלי בית המדרש יוכיחו. הטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם: אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה - אתם מה טיבכם? לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדין מטין ועומדין. חזר ואמר להם: אם הלכה כמותי - מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה: מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: לא בשמים היא. - מאי (דברים ל) לא בשמים היא? - אמר רבי ירמיה: שכבר נתנה תורה מהר סיני, אין אנו משגיחין בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה (שמות כ"ג) אחרי רבים להטת. אשכחיה רבי נתן לאלהיו, אמר ליה: מאי עביד קודשא בריך הוא בההיא שעתא? - אמר ליה: קא חייד ואמר נצחוני בני, נצחוני בני.

בבא מציעא נט'

Rabbi Eliezer attempted to bring a proof for his opinion from a Bat Kol and was totally rejected by Rabbi Yehoshua on the basis that we do not pay any attention to a Bat Kol. A number of key questions arise from this episode including (a) if we do not listen to a Bat Kol why were Beit Hillel and Beit Shammai happy to listen to one above; (b) why does Rabbi Eliezer still want to listen to the Bat Kol; (c) This Gemara does not appear to say that all of the opinions are right, but rather that there is one truth in Heaven, which contradicts the Gemara in Eruvin; (d) how can we ignore G-d's truth!; (e) in what way does G-d take pride in the fact that we have 'beaten' him;

5. **כאן לאחר בת קול** - ואם תאמר מאי שנא דלא קיימא לן כבת קול דרבי אליעזר ויש לומר ..... דהתם היתה כנגד רבים והתורה אמרה אחרי רבים להטות אבל הכא אדרבה בית הלל הווי רובא ולא הוצרכו בת קול אלא משום דבית שמאי הווי חריפי טפי.....

תוספות עירובין ו:

Tosafot asks the first question and answers that the difference between the two cases is that in 3 (above), Hillel was in the majority but Rabbi Eliezer was a minority. In fact Beit Hillel did not need a Bat Kol, to back them up. The Bat Kol was for Beit Shammai to inform them that, even though they were correct, the halacha was not like them!

B] PLURALISTIC MODELS FOR ELU V'ELU

(i) Ritva - multiple Divine truths from Sinai

6. אמר ר' ינאי לא ניתנה דברי תורה חתיכין, אלא על כל דבור שהיה אומר הקב"ה למשה היה אומר מ"ט פנים טהור, ומ"ט פנים טמא, אמר לפניו רבונו של עולם עד מתי נעמוד על בירורו של דבר, אמר ליה אחרי רבים להטות, רבו המטמאין טמא, רבו המטהרין טהור

מדרש תהלים מזמור יב

7. אלו ואלו דברי אלהים חיים. שאלו רבני צרפת ז"ל היאך אפשר שיהו שניהם דברי אלהים חיים וזה אוסר וזה מתיר, ותיצו כי כשעלה משה למרום לקבל תורה הראו לו על כל דבר ודבר מ"ט פנים לאיסור ומ"ט פנים להיתר, ושאל להקב"ה על זה, ואמר שיהא זה מסור לחכמי ישראל שבכל דור ודור ויהיה הכרעה כמותם, ונכון הוא לפי הדרש ובדרך האמת יש טעם וסוד בדבר

חיזושי הריטב"א מסכת עירובין יג:

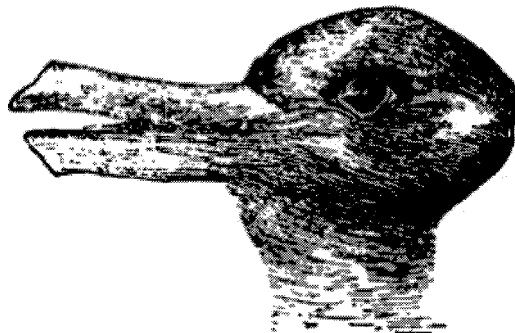
One understanding of the concept of 'elu v'elu' is that Hashem gave Moshe on Sinai a full range of opinions, all of which are Emet - 49 aspects to say tahor and 49 to say tamei. The halacha fixes on one of these in practice but they are all valid as the word of Hashem - thus Elu v'Elu. The Ritva also hints at a deeper kabbalistic explanation ....

(ii) Maharshal - multiple human perceptions

8. והמקובלים כתבו טעם לדבר, לפי שכל הנשמות היו בהר סיני, וקבלו דרך מ'ט צינורות ... והן הקולות אשר שמעו וגם ראו. וכל ישראל רואים את הקולות - הן הדעיות - המתחלקות בצינור. כל אחד ראה דרך צינור שלו לפי השגתו וקבל לפי כח נשמתו העליונה לרוב עילויה או פחיתותה זה רחוק מזה, עד שאחד יגיע לטהור והשני יגיע לקצה האחרון לטמא והשלישי לאמצעות רחוק מן הקצוות והכל אמת ...

הקדמה לס' ים של שלומו מס' בק

The Yam Shel Shlomo understands, in a similar vein, that every Jewish neshama was present at Har Sinai and received a unique Torah channelled specifically to them! Thus each Jew has their own 'derech' to establish the emet and each derech came from Hashem. Of course, in practical terms, there has to be a uniform psak to enable society to function and each person will be bound to that psak. But outside those parameters, each will find their own pathway

Wittgenstein's Rabbit

Old/Young Woman?

(iii) Maharal, Rav Dessler, Rav Kook - opposites only seem so from the human perspective, not from that of G-d

C] MONISTIC MODELS FOR ELU V'ELU

(i) Rashi - one truth but many scenarios

9. עשה אזניך כאפרכסת - מאחר שכולן לבן לשמים. עשה אזניך שומעת ולמוד, ודע דברי כולן, וכשתדע להבחין אי זה יכשר - קבע הלכה כמותו

רש"י חגיגה ג: ד"ה עשה אזניך כאפרכסת

Rashi's view is that there is one correct emet and our task is to find it and pasken like it! (Q - what if we miss it?)

10. כי פליגי תרי אמוראי בדין או באיסור והיתר כל חד אמר הכי מיסתבר טעמא אין כאן שקר - כל חד וחד סברא דידיה קאמר מר יהיב טעמא להיתירא ומר יהיב טעמא לאיסורא מר מדמי מילתא למילתא הכי ומר מדמי ליה בעניינא אחרינא ואיכא למימר אלו ואלו דברי אלהים חיים הם: זימנין דשייך האי טעמא וזימנין דשייך האי טעמא שהטעם מתהפך לפי שינוי הדברים בשינוי מועט

רש"י כתובות נז. ד"ה הא קמ"ל

*According to Rashi, 'elu v'elu' means that in any given halachic issue, there will be different ways of looking at it. These are all valid 'sevarot' which will be useful in different scenarios in defining the halacha suitable for **that** situation. In the end, however, there is only one correct answer for each situation*

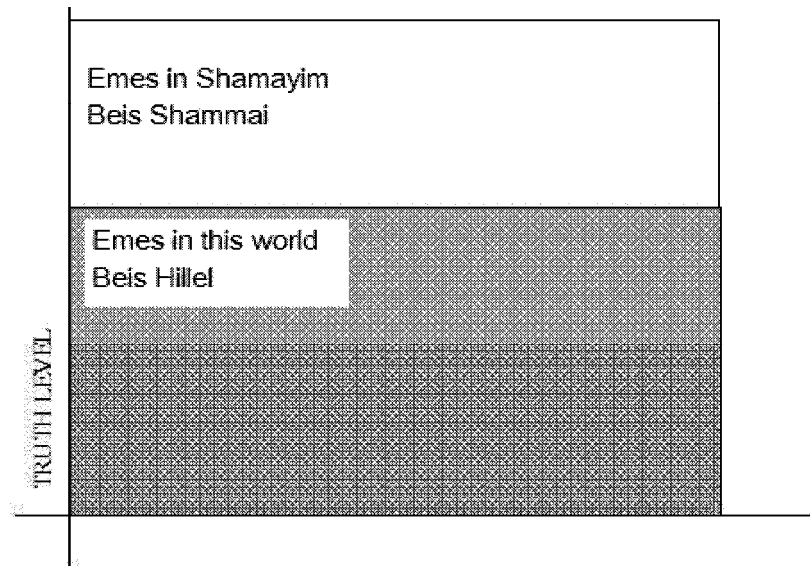
11. ואמר שאמרן מפי אדון כל המעשים כו' דגם להלכה למשה איכא לצדד לטמא ולטהר ומרבה ליה מכל הדברים האלה דכולן מפי הגבורה נאמרו שהיה הדבור מתחלק לכמה קולות כדאמרינן פרק ר"ע ודבר שאינו מפורש בתורה איכא צדדין לטמא ואיכא צדדין לטהר והתורה נתנה להכריע בהן ע"פ הרוב כמ"ש אחרי רבים להטות ואמר ע"ז עשה אזניך כאפרכסת כו' פירש בערוך אפרכסת הוא דלי של רחיים שהוא מכניס הרבה ומוציא קמעא עכ"ל והוא משל לעניינו שיכניס לאזנו לשמוע הרבה דברי כולן בין המטמאין ובין המטהרין אבל יקנה לו לב להבחין מדעות החלוקות איזה יכשר ויקבענו לו הלכה כמותו כפרש"י

מהרש"א חידושי אגדות חגיגה ג:

The Maharsha seems to synthesize the approaches of the Ritva and of Rashi - multiple Divine truths but with one applicable and 'correct' answer in any given circumstance

(ii) Ran - parallel truths in Heaven and on Earth

The Ran (Rabbeinu Nissim of Geronda, 14C) in his 7th Drasha explains that there are two levels of truth - (i) Ultimate Truth as understood in Shamayim (ii) Truth as understood in this world and defined by the understanding of the greatest minds of the Jewish people - a majority of the Sanhedrin. We do not necessarily connect with the truth in Shamayim but G-d does not expect that of us. We define and fix 'truth' on earth by majority analysis. 'These and those' are 'true' in that they are the product of proper scholarly analysis

(iii) **Chida, Torah Temima - some views are wrong but they help to illuminate and clarify the correct view**

(iv) **Netziv - some views are wrong but each has important other halachic information to impart**

D] ELU V'ELU IN MIDRASH

12. (שופטים י"ט) *ותזנה עליו פילגשו*, רבי אביתר אמר: זבוב מצא לה, ר' יונתן אמר: נימא מצא לה, ואשכחיה ר' אביתר לאליהו, א"ל: מאי קא עביד הקב"ה? א"ל: עסיק בפילגש בגבעה, ומאי קאמר? אמר ליה: אביתר בני כך הוא אומר, יונתן בני כך הוא אומר, א"ל: ח"ו, ומי איכא ספיקא קמי שמיא? א"ל: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן זבוב מצא ולא הקפיד, נימא מצא והקפיד. אמר רב יהודה: זבוב בקערה, ונימא באותו מקום, זבוב - מאיסותא, ונימא - סכנתא. איכא דאמרי: אידי ואידי בקערה, זבוב - אונסא, ונימא - פשיעותא

גיטין ו:

13. א"ר סימון בשעה שבא הקב"ה לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא .... חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הדא הוא דכתיב *וְתִשְׁלַךְ אֶמֶת אֶרְצָה* (דניאל ח:יב) .... אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה) *אמת מארץ תצמח*.

בראשית רבה פרשה ח ד"ה א"ר סימון

The Medrash expresses this graphically by describing how Hashem 'threw Emet out of Heaven' so that it could be rooted in this world

14. אמר רבא: מריש הוה אמינא ליכא קושטא בעלמא, אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיא, ואמרי לה רב טביומי שמיא, דאי הווי יהבי ליה כל חללי דעלמא לא הווי משני בדיבוריה: זימנא חדא איקלעי לההוא אתרא, וקושטא שמיא, ולא הווי משני בדיבוריהו, ולא הווי מיית איניש מהתם בלא זימניה. נסיבי איתתא מינהון, והווי לי תרתין בנין מינה. יומא חד הווי יתבא דביתיה וקא חייפא רישא, אתאי שיבבתה טרפא אדשא. סבר: לאו אורח ארעא, אמר לה: ליתא הכא. שכיבו ליה תרתין בנין. אתו אינישי דאתרא לקמיה, אמרו ליה: מאי האי? אמר להו: הכי הווי מעשה. אמרו ליה: במטותא מינד, פוק מאתרין, ולא תגרי בהו מותנא בהנד אינשי.

סנהדרין צו:

The Gemara tells us an aggadata of the amora who would never tell a lie so he went to the land where no-one ever lied and no-one ever died. But things did not go too well! The Gemara is stressing that emet is not an absolute value in this world and never can be. To insist on emet as a black and white issue is to try and live in olam haba!